

NIKOLAJ NOVIKOV IN ZENA. Novikov je novi sovjetski ambasador pri ameriški vladi. Prej je bil upravnik poslaniških poslov, torej on v Washingtonu ni novinec. Nadomestil je Andreja Gromejko, ki je bil imenovan za stalnega sovjetskega delegata v varnostnem svetu Združenih narodov.

Svoboda, obetana Indiji, naletela na velike odpore

Angleške vloge v Indiji znašajo nad milijardo dolarjev. — Podpiranje fevdalnih princev. — Indijski narodni kongres za popolno neodvisnost

Gornji naslov, da se Indija brani svobode, ki jo ji je obljubila sedanja angleška vlada in v eni ali drugi obliki že nekaterje prejšnje, ne pomeni, da noče postati svobodna, ampak, da ne mara take svobode, ki jo bi ukelapala v odvisnost raznih drugih vezi.

Vprašanje gospodarstva

Ko so v indijskem kongresu, čigar duhovni vodja je še vedno mahatma Gandhi, razpravljali o ponudbi angleške vlade, ki ji načeljujeta sedaj Attlee in Bevin, so priznali, da ni bila še nikdar liberalnejša kakor ta. Kajti izjavila sta, da je od Indije same odvisno, ali hoče postati popolnoma neodvisna od Veličke Britanije, ali pa postati dominjon, in s tem del njenega občestva, kakor so Kanada, Avstralija, Nova Zelandija in Južnoafriška unija. Tudi Irska je še smatrana za dominjon, čeprav je politično od Anglike skoro dočela ločena. Ne more pa biti gospodarsko, ker je Anglija ekonomsko še vedno druga najjačja sila na svetu, pred svetovno vojno št. 1 pa je bila prva. Sedaj jo Zed. države dalec prekašajo.

Indija želi i gospodarske svobode

To v indijskem kongresu razumejo in vedo na svoji koži, da tudi če bi imeli še toliko avtonomije, gospodarsko bi ostali še vedno podložniki Veličke Britanije, oziroma investicij njenih bogatašev, ki jih imajo v Indiji. Te znašajo sedaj okrog milijard, toda so se že dostikrat podvojile z dobički, ki jih današnjo — Angležem seveda. S pomočjo kake revolucije, v kakršne pa Gandhi ne verjame — on jih vodi oziroma jih je po svoje, bi se to investicije lahko zaplenilo — to je, industrijo in druge naprave, ki jih lastujejo Angleži. Ampak tudi tak način bi vrgel gospodarsko življenje Indije s tira za precejšnje števil let.

V gospodarstvu pa se Indiji ne spoznajo posebno, ker so bili v tem oziru vedno odvisni od Angležev. Zato žele od angleške vlade vedeti, kako se bo to uredilo. Bilo jim je predlagano, da naj si izberejo začasno vlado, ki bi bila nekak posvetovalni organ z viceroyem (angleškim podkraljem) Indije. Ko so v in-

BOJ PROTI LAKOTI PO SVETU IN PRIPRAVE ZA NOVO VOJNO

Bivši predsednik Herbert Hoover, ki je bil po navdilih predsednika Trumana na potovanju po svetu, da preuči živilski problem, je dne 28. junija dejal v Ottawi v Kanadi, da je relifno vprašanje rešeno, ker so daje potrebni dobri organizirane.

Hoover je bil povsod, menda tudi v Jugoslaviji. Njegova naloga je bila preučiti potrebe posameznih dežel in pa kolikšno je pomanjkanje med bednimi marami posebno v evropskih deželah.

Pravi načelnik UNRRA je prejšnji newyorški župan Fiorella La Guardia. Njemu se je zelo za malo zdelo, ker je Truman njega hotel zasenčiti s Hoovrovo ne-slavno slavo. Parkrat se je že znesel nad tem. Posebno pa so na Hoovra jezni v Moskvi.

Vseeno, relifna akcija (UNRRA) je v dobrem zamahu in pomoč je nudena vsem. Ne sicer v enaki meri, kajti nekateri dežele, n. pr. Italija in Grčija, imajo prednost, zato, ker so v "zapadnem bloku".

Ko je Hoover v Ottawi izvajal, da je relifno vprašanje domalega rešeno, in da naj se svet ob enem pribri, da vojne nič več ne bo, smo imeli v istih dneh največje priprave za nove eksperimente z atomsko bombo.

Nekje sredi Pariska je naša vlada imela poskuse, kako atomska sila deluje na uničevanju ladij. Kajti Zed. države so predvsem pomorska velesila. S tem se ponašamo in ob enem tudi, da je atomska bomba naš monopol.

Prisilno vojaško službo smo obdržali in trošimo celo sedaj — v mirnem času — za militarizem več kot pa smo še kdaj prej do minule vojne.

V Rusiji menijo, da veljajo vse te priprave nji. Nameč, to sklepajo iz trditev, da je vojna med zapadom (z nami) in z vzhodom (z Rusijo) neizogibna.

Prej ali slej mora priti do nje, pravijo preroski, katerim je menda lakota po svetu (posledica vojne) deveta briga.

Veliko pa je po svetu — posebno v Zed. državah takih, ki zahtevajo, da naj se v vojno poženemo čimprej — češ, sedaj smo še zmožni Rusijo pretepsi — pozneje, ko bo tudi ona imela atomske bombe, nam tega morda ne bo mogoče.

UNRRA ima nalogo omiliti lakoto, posledico vojne. Zed. države v tem ogromno pomagajo. Pravzaprav največ. A ob enem pa trošimo stotine milijonov dolarjev v naporih, da izboljšamo naše bojne naprave.

To ni prava pot v mir, ampak pot v povečanje ekonomskih negotovosti in v podaljševanje lakote po svetu.

Do svobode je mnogo ovir

Prvič Indija ni tako homogene dežele kot se bi zdelo iz propagande za njeno osvoboditev. V nji je kakih 80 milijonov mohamedancev, ki čeprav so enaka plemena kakor hindustanci, noče biti v taki Indiji, ki jo bi oni vladali. Zato se pridrži Mohamedove vere v osvojeni Indiji zahtevajo svojo državo. Hindustanci se temu upirajo. Kajti muslimani tvorijo nekak obroč okrog Indije in bi v njim zaprljali Indije druge vere. Vrh tega je Indija teritorialna celota in bilo bi škoda in morda poguba za njeno bodočnost, ako se je bi razbilo.

Vzlic temu so mohamedanski voditelji še vedno zato, da rajše kot se bi podali hindustanski (Konec na 5. strani.)

Borneo, ki je bila prej "privatna" kolonija, sedaj pod kronske upravo

Imperialistični značaj kolonialne politike je posebno razviden iz nedavne transakcije v upravi kolonije North Borneo. Bila je pod angleško protekcijo, toda pod upravo privatne družbe British North Borneo Co. Takih privatnih angleških kolonij je še nekaj in nekoc je bila tudi Indija pod upravo angleške trgovske korporacije.

British North Borneo Co. je dobila za to kolonijo od Angleje \$8,400,000 in bila je prepisana pod angleško kronske upravo.

Posest omenjene družbe je bila 65 let. Okrog 270,000 domačinov živi na nji. Nihče jih ni nikoli vprašal, če so zadovoljni

biti posest angleške družbe, niti jih ni nihče sedaj vprašal za dovoljenje napraviti to transakcijo z njihno deželo in njihni življenji.

Če bi šlo samo za življenja,

tedaj je Anglija plačala British North Borneo kompaniji \$31.11 za vsakega domačina. Ampak ker je ob enem kupila tudi otok, je dobila prebivalstvo za majno vsto.

Angleške družbe so si pridobile slična posestva dostikrat s podkupninami, s silo ali pa z obojim. Originalno je prešel Borneo v posest omenjene družbe na tako, se je pričelo.

Enako in pa drugače še marsikje.

Nevarnost fašizma še obstaja v mnogih deželah

V Parizu je nedavno demonstriralo 200,000 delavcev proti tistim elementom, ki delujejo za tako ustavo, ki bi služili namenom reakcije in bi Francijo lahko spravila v nevarnost fašizma. Konservativci hočejo, da naj bi imel predsednik francoske republike veliko eksekutivno moč, dočim je bil v prejšnji republiki le nekak ornament. Komunisti in socialisti so proti. V slučaju, da se konservativcem ustreže, oziroma ako zmagajo, bi si izbrali za bodočega predsednika generala Chas. de Gaulle. On je močna osebnost in konservativ. Toda dal je razumeti, da bi stopil na celo novi republik, oziroma da prevzame predsedništvo le, ako bi nova ustava dala predsedniku napol diktatorsko moč. Ako hoče francosko delavstvo tako nevarnost preprečiti, bo moral biti solidarno in na straži. Kajti star privilegirani sloji, ki so prejšnje republiko tako nesrečno zavozili, potem pa kolaborali s naciji, se spet oglašajo v javnosti in v politiki postajajo čedjalje bolj držni.

Se večja nevarnost obnovitve fašizma pod eno ali drugo označbo obstaja v Italiji. To se je videlo v izgredih monarhistov v južni Italiji. Za enkrat še niso odprto za fašizem, toda njihovi nameni vzlič temu niso skriti. Ako ne bi bili previdni vikatinski krogri pridobili Umberita za umik iz dežele, bi monarhisti izvzvali civilno vojno.

Pred kakim tednom so se v Hamburgu vrstile demonstracije proti Angležem. Okrog 20,000 ljudi je bilo v njih. Peli so stare nemško nacionalistično himno "Nemčija nad vse" in pretepli vsakega, ki je ni odkrit poštu.

Na Bavarskem je v važnih glavnih službah še vse polno bivših nacija in reakcionarnih klerikalcev — žal, veliko po zalogi ameriških okupacijskih oblasti.

Kako je v Grčiji, je tudi znano. Sedanja angleška vlada sicer trdi, da ne bo dajala monarhistom nobene potuhe in da kralju ne bo pomagala nazaj na prestol. Toda da imajo sedaj monarhisti vlado v Grčiji, je angleška zasluga, oziroma Churchillova, ki je podvezel proti "rdečarjem" oboroženo interventijo.

Demokracija v Evropi ne bo imela lahke poti, ker jo branijo najbolj tiste stranke, ki so obvezca bo, boljše bo za komunistične stranke. Predvojne skušnje v Italiji in Nemčiji so pokazale drugače.

Chicago Tribune dokazuje, da Mihajlovič ni na obravnavi Nemcem, pač bi izdal Jugoslavijo Nemcem, pač pa edino radi tegata, ker jo je hotel rešiti komunizem.

stopnike, ki so mu ponudili \$5,000 najemnine na leto in gostili so ga. Sultan si je namreč lastil pravico vladarja za Sverno Borneo, dasi ga domačini niso priznali. Toda Angleži so poskrbeli, da so se premislili in tako, se je pričelo.

Enako in pa drugače še marsikje.

KOMENTARJI

Zbirka in presoja urednik

Eksekutiva Ameriške legije je obrnila na državni oddelki in vprašanjem, če ne bi bilo umestno ustaviti Jugoslaviji pomoč UNRRA, dokler bo mučila s svojo sodno obravnavo Dražo Mihajloviča. Izvršni državni tajnik Dean Acheson je bil odgovril, da ameriška vlada nima te pravice, ker so to ustavne združenih narodov. Kajti ne bi bila v spletku nič prizadeta.

Državni tajnik Byrnes je na svoj način dejal, da je tistih dni, ko se je na diplomatskih konferencah pojavilo Rusija konec, in kar se njega tiče, tega ne bo več storil. V mislih je imel Trst. On je odločno proti jugoslovanskim zahtevam. Ker jim Rusija pomaga, se je znesel nad njo in s tem indirektno nad vlado v Beogradu in nad Sloveniji.

Edvard Kardelj je na sestanku vranjih ministrov velike četrtorce v Parizu dejal, da tudi ako Rusija odneha pomagati Jugoslaviji (glede Primorja), Jugoslavija od svojih zahtev ne odstopi in ne bo priznala nobene pogodbne zaveznic v Italijo, ako bo v nji storjena krivica Jugoslaviji in s tem najbolj severna Slovenija.

Albanija se bo baje pridružila jugoslovanski federativni republike, kar zanje ne bo slab, saj pravzaprav geografsko spada vanjo. A zap. vladama bi bilo ljubše, če bi ostala sama zase. Tudi o Bolgariji je že šel glas, da postane del jugoslovanske federativne republike. Ameriški in angleški diplomati so dali na take govorice razumeti, da London in Washington take združitve ne bi priznala, kajti Bolgarija je še vedno smatrana zasnovano, premagano osiščno državo in bo toliko časa, dokler se ne sklene z njim skupne mirovne pogodbe.

Mao Tse-tung, ki velja za kitajskoga komunističnega vodjo, je ameriški vladni priporočil, naj odpokliče svoje čete iz Kitajske, ker s svojo prisotnostjo razburjajo duhove in pomagajo eni kitajski strui v boju proti drugi.

Trst je za Italijo vprašanje prestidž in sentimenta. Vse stranke, všečki sedaj tudi komunistično, zahtevajo, da mora ostati pod Italijo. Slednja zato, ker radi Trsta noče izgubiti pristašev. Prvotno je bil komunistični vodja Palmiro Tagliatti zato, da se vprašanje Trsta reši v duhu jugoslovanskih zahtev in s potrebo začistiti interesov tržaškega prebivalstva.

Nova italijanska konstituanta (Konec na 5. strani.)

AGITACIJA ZA PROLETARCA IN V DRUGIH AKTIVNOSTIH USPEVA

V tej številki je objavljen izkaz "Agitatorji na delu", ki ga priobčujemo vsake štiri tedne. Je zelo dober posebno zato, ker je v izkazu naročnin veliko novih.

Enako je v tej številki izkaz prispevkov listu v podporo.

Iz obeh seznamov je razvidno, da ima Proletarec veliko prijateljev, ki so bodisi pripravljeni, da mu pridobivajo naročnike, ali iztirjavati stare; in pa take, ki mu pomagajo kriti stroške s prispeki v tiskovni sklad.

Ako se pomisli, da ljudje, katerih imena citate v naših seznamih, ob enem delujejo v podpornih družtvih, v relifni akciji za stari kraj, v SANsu itd., potem so res vredni vsega priznanja.

V prejšnji številki na tem mestu smo omenili pismo iz starega kraja o Ameriškem družinskom koledarju. Prejeli smo od tedaj zanj že precej naročnin.

V tej številki precitajte članek Katke Zupančičeve in Joškota Ovna, in pa razno drugo gradivo.

V naslednjih številkah bomo objavili razprave, tikojoče se starega kraja, ameriškega delavskega gibanja in pa o akcijah in o položaju med ameriškimi Slovenci.

Naročite Proletarca tudi svojcem v starem kraju. Veseli ga bodo.

Profitarji ne poznaajo patriotizma

Ker je kongres zanemaril svojo dolžnost, je medvojna kontrola nad cenami dne 30. junija potekla in profitarji triumfira. Profesorji Truman je prešlo sotobo vetriral novi zakon za kontroliranje cen, ker bi bil neuchinkovit in je bil sestavljen tako, da bi odprl pot inflaciji. Ker je s potekom OPA reguliranje cen odpadlo, imajo sedaj prekupci prosti pot draginjo večati po mili volji. Hišni posetniki lahko sedaj svobodno višajo stanarino. Prekupci, tovarnarji in veletrgovci so končno dosegli kar so hoteli.

Predsednik je govoril minuto soboto ameriškemu ljudstvu po radiu in apeliral na trgovce, naj sprejme tak zakon, ki bo inflacijo preprečil. Tisti, ki ga je vetriral, bi ji odprl pot. In seveda, naša na njihen patriotizem in ne bodo pahnili dežele v inflacijo. V resnici ve tudi on, da tak kljuc nič ne izdajo. Saj so ravno tisti krog, na katere je apeliral, storili vsa v svoji moči, da

LIST ZA INTERESE DŽLAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co.
Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$8.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864Židovsko vprašanje sedaj teže
kot pa je bilo pred Hitlerjem

Antisemitizma ni šele Hitler iznašel. Bilo ga je v carski Rusiji, posebno v Ukrajini in v ruski delu Pahlke. Pa na Slovaškem, v Rumuniji, Madžarskem itd.

Se najmanj ga je bilo v Nemčiji. Tam so se Židje ponemčili in se asimilirali nemškim navadam in razvadom. Ob enem pa proropčno bogateli hitreje kot "arijski" Nemci.

Kmetje na Slovaškem so v sušah napadali Žide, pri katerih so pili in se zadolževali pri njih. Smatrali so jih za zlo. Tako je bilo i v Galiciji, v Ukrajini, na Litvinsku in še marsikje.

V Nemčiji so bili v isti dobi vsled svoje kulturne višine vodilna sila. Nacizem jih je obdolžil, da so izdali rajh za skledo leče in je obljudil spremeniti Nemčijo nazaj v velesilo in vodstvo nad njo po dati "arijskemu plemenu".

Tako nekako je šlo glede židovskega vprašanja pred prvo svetovno vojno. Bolj kot je bile dežela primitivna, več so imeli židovski gostilničarji, štacunarji in menjalci denarja veljave v nji. In ko so se primitivni kmeti pri njih do kraja zadolžili in dobili le še toliko, da je bilo za na pot v Ameriko, so se udali hujškanju, da je gorja samo Žid kriv.

Oblastim je bilo to po godu. Kajti naj ljudje le smatrajo, da so vsega zla samo Židje krivi, pa bo dobro. Naj se ljudje rajše terejo med sabo namesto da se bi zanimali za prave krivce zla.

Starem antisemitizmu je prilil olja na ogenj nacizem, toda kampanjo je podvzel z najbolj sebičnimi, imperialističnimi nameni.

Posledice so trpeli Židje.

Na tisoče — sami trdijo, da na stotisoče, je bilo pokončanih v koncentracijskih logarjih. Mnogim se je posrečilo pobegniti. Predvsem onim, ki so si v inozemstvu pripravili vloge v ta namen.

Že v prvi svetovni vojni se je Židom zazdelo, da jim "arijska" rasa postaja nevarna. Zato so se v svojih vojnih simpatijah takrat oslonili na dve nasprotujoči se deželi: Eni — n. pr. večina ameriških Židov, ki so bili organizirani v socialistični stranki, je bila absolutno proti vsaki vojni podpori zavezniškom in so vodili proti zavezniški akciji hujšo propagando kot pa v drugi svetovni vojni komunistična skupina ameriških Židov.

To je bilo umljivo. Pod kajzerjem so Židje, ker so se po nemčili, imeli veliko besedo v trgovini in v politiki.

Pod carizmom pa so bili deležni pogromov.

Hitler jim je napovedal uničenje in ga skoro dovršil.

Svet je lahko iztrebiti ne plemena, ne naroda. Ampak Žid je svojega posebnega svojstva od postanka fašizma, pod nacizmom, največ izgubili.

Ob službe v vsečiliščih, v finančnih zavodih in v sredeljih.

Tisočino so jim plenili. Vlačili so jih iz stanovanj v koncen-

trije logarje in jih na tisoče pokončevali v njih.

Tako je bilo v večji ali manjši meri z Židi v vsi Evropi.

Ze pred vojno, oziroma — pravilno rečeno — v času prve svetovne vojne, so Židje sumili, da se jim bližajo hudi časi. Sicer pa ves svet, a posebno zanje. Pa so si izposlovali od takratnih zavezniških obljubo, da bo postala njihna pravdarna domovina — Palestina, zoper Židovska država.

Anglija obljube vsled silovite opozicije Arabcev ni hotela držati.

V Palestino je dovolila priseljevanje Židov le v omejeni meri. Sedaj jih je tam na podlagi uradne statistike kakih 600.000. Arabci trdijo, da jih je v nji že nad milijon. Uradno šteje daje Arabcem v Palestini še vedno veliko večino, a je bi že davno izgubili, če jih ne bi protezirale izjemne postave. Namreč, da je Židom zabranjeno kupovati posestva od njih. In so še vse sorte druge regulacije, da se tam varuje nekak status quo, ki pa ne bo vzdržal.

Angleški vnanji minister Bevin trdi, da si Židje v Palestini in s svojo propagando v Ameriki odbijajo prijateljstvo Anglije. Češ, ako boste pobijali naše fante (vojake) v Palestini in hujškali proti njim, nikar ne pričakujte, da s tem izpodbijate tla antisemitizmu!

Židovsko vprašanje je zamotana zadeva. V Avstriji jim ne dajo nazaj zaplenjene imovine, ne na Slovaškem, ne na Poljskem, sploh nikjer.

In tudi stare službe jim niso več odprte.

Zed. države, ki imajo sedaj največ Židov, in v njih je tudi njihen vpliv izredno velik, so tudi za neomejeno naseljevanje preostalih evropskih Židov v svetu deželo. I finančno so pripravljene pomagati, namreč, saj ameriški Židje res pomagajo.

Ampak Anglija hoče več: želi, da se Zed. države odločijo, če treba, tudi za policijsko službo v Palestini, v Egiptu ali kjer koli se bi Arabci uprli novi politiki.

Tega Washington ni pripravljen storiti.

Toda koncentracijski tabori, v katerih je v Evropi še okrog milijon Židov — sedaj sicer niso več jetnik — ampak vendar v taborih — je treba na vsak način pospraviti.

Problem je resen. Hitler ga je hotel rešiti po svoje in sebe pogubil.

Kako se bo zadeva posrečila Angliji, je še vprašanje. Misli

VOJNI ZLOCINCI so kar nekam utihnili. Gornje je slika iz Japonske. A čimbolj se preiskuje grehe vojnih lordov, bolj je očitno, da jih je prav toliko tudi na "naši" — namreč na zavezniški strani.

KATKA ZUPANČIĆ:

IVERI

Se o telovadbi in
pismo starega Sokola

Ce se ne varam, bosta te dni potekli dve leti, odkar pišem "Iveri" in ne bo skode, če ob tej priliki sama sebe pokritiziram vsaj v enem pogledu — drugo bo sledilo kdaj kasneje.

Era mojih slabih lastnosti je ta, da hitim pisati zadnji trenutek, ko mi čas takoreč že na pete stopa. Pa se ta naglica nekaterim mojim spisom tudi preneto dobro pozna. Ko jih naknadno, to je, že črne na bele prečitam, se nehote in nič kaj zadovoljna spominjam gospodarja ter njegove nove hiše, ki jo je objubil svoji družini.

Zgodaj spomladi tam je domaći krov zgorpel do takrat, "Nič ne javkajte," jih je tolažil skrbni oče, "do prihodnje zime je na srečo še jako dolgo. In če bom le zdrav, nas bo tako gotovo, kakor je Bog v nebesih, našla kar divjaško kosajo med sabo, kakor da bi šlo za življene in smrt.

Za človeško telo je občutek utrujenosti silno važen. V napornih igrah, v dolgotrajnih tekemah ta občutek otipi in se to prej ali slej briško maščuje, ako se ta otopelost ponavlja.

Sreč, zlasti mlado srce je na srečo kaj prožen organ. Bije in polje, kolikor more. Ampak če mora delati čez mero, se pri tem razširi — to je prvi korak k sreči oslablosti in srčni hib.

Ako bi le polovico brige, ki jo posvečamo žogi, posvetili telovadbi, mar ne bi dosegli lepši v boljših uspehov? Kdor je kej dejal opazoval skupinsko telovadbo na kakšnem sokolskem zletu, ta bo razumel, kaj hočem povediti.

Baš o tem sem zadnji prenjasilja, ne sluteč, da je na poti k nam pismo staroste Sokolov Engelberta Gangla. Tega odličnega narodnega borcev in kulturnega delavca vam, mislim, ni treba posebej predstaviti. To pismo sicer nima direktne zveze s tem mojim spisom, toda velja nele Japetu, na katerega je bilo naslovljeno, ampak tudi vam vsem, ki ste storili in bodete še storili mnogo dobrega za našo staro domovino.

Dospelo je to pismo v rekordnem času iz Metlike, kjer je bilo pisano in oddano 12. junija, v naših rokah pa je bilo že 24. junija — v 12. dneh z zračno pošto.

Pa se mi zdi, da i jaz zgradim včasih le borno "kočico", material za "hišo" mi pa ostane v moji glavi. Vsega pa je kriv le čas, ki me lovi, kakopak. Na poboljšanje pa skoro ni upati. Navada se drži človeka, kakor sv. Jurij konja.

Dali bi se napisati na kilometre dolgi članki, pa bi se še semintja naše kritja potrebne vrzeli. No, teh, namreč dolgih člankov ali kakih razprav itak nisem nameraval pisati in sem baš iz tega razloga krstila ta stolpec s takim imenom, ki ne obeta zlatnih gradov.

Naj se ob tej priliki dotaknem predmeta, o katerem sem že pisala zadnji teden, to je, o športu. Kazalo bi naglasiti, da se ameriški šport suče največ okrog — žoge. Če prištejemo k nogometu, odbojki in košarki (foot, base- in basketball) še tenis, golf, pa klegljanje in balinjanje, ter še kriket in deloma tudi polo — ne ostaja veliko v možnosti v daleki, svobodni Ameriki.

Zanima me, kako poteka Tvoje delavno življene? Zlasti bi rad vedel, kaj delajo in kako izpričujejo svojo zavest in moč naši Sokoli, prepojeni z duhom slovenskega sokolskega bratstva, ki naj bi prežele vsako naše srce s svojo silno močjo, z načelom socialne pravčnosti in resnične demokracije — da bo končno res le en hlev in en pastir v okrilju kulturnega Slovanstva!

Ameriški rojaki ste izkazali, posebno kar se Bele Krajevne tiče, z velikodušnostjo in plemenitostjo, ki sta premnogim našim sirotinom po naših požganjih in uničenih selih otrli premnogu solz, pročež jim obilno in izdatno materialno pomagali.

Stokratna hvala tudi od moje strani, ki preživljam sedaj svoja starata leta v svoji rojstni Metliki. Ni me sicer nihče pooblastil do te izjave, a moje srce mi pravi, da je prav, ako Ti to po-

dobo, a ima opravka z Arabci, ki so tudi semiti, kakor Židje. A razliko med njimi delajo tradicije in vera.

Ako bi se mogli Židje asimilirati, kot so se mnogi prej v Nemčiji in v poslednjih par desetletjih v Zed. državah, morda ne bi bilo te napetosti. Kajti ni je takozvane narodnosti manjšine na svetu, ki bi delala več preglavac kakor Židovske.

Zavezniške vlade so pripravljene pomagati, ne pa ljudstva v obeh deželah, v katerih je bilo največ antisemitizma.

Na svetu je veliko prostora in ga je posebno tam kjer Arabci žive. Ako se pridobi arabsko ligo v prid preustrojite Palestine v Židovsko državo, bo ta problem rešen saj za nekaj desetletij. Ampak Anglija poskuša, pa pravi, da brez Zed. držav same ne bo mogla uspeti. Torej kaj?

JOŠKO OVEN:

RAZGOVORI

Clovek sede za mizo, pa ne ve kaj bi napisal. Res je, novic je dovolj ali kljub temu je vse tako zmedeno in negotovo, da ne resnica postane tudi jutri že resnica. Samo poglejmo: Če se dem bilijonov dolarjev je odločeno to leto za naše vojske potrebe, eno leto potem ko smo premagali fašizem. Sestoto deset milijon dolarjev je naša vlad potrošila za oboroženje Cinga-Kajšekove nacionalistične armade in to že po premaganju Japonske. Ali še ni dovolj! Pripravljenih imajo za isti namen v Washingtonu še nadaljnih \$620,000,000, katere dobi Kajsek, če to poreče Trumanov zavrnik general Marshall. Korupcija kitajske nacionalistične vlade je znana vsemu svetu. A to se ni dovolj. Oborožiti hočemo tudi vso Centralno in Južno Ameriko, upeljati stalno prisilno vojaško službo v tej deželi in kljub temu imamo, saj kot pravijo naši odgovorni državniki, najlepše in najmiroljubnejše namene.

Naši zastopniki v obeh zbornicah se v kratkem vrnejo na deželo. Počitnice so potrebne po težkem rodoljubnem delu in treba bo tudi malo poagigitati, kajti jesenske volitve niso več daleč. Eden teh fantov, kateri ve kaj pomeni stopiti v stik z volicami, je naš "vele-državnik" doli na jugu senator Bilbo. Ta dnevi politiki je zapustil senat in se podal na agitacijo že pred nekaj mesecih. Sedaj agitira v svoji državi, da se prepovede črncem glasovanje pri primarnih in jesenskih volitvah.

Naše mesto Chicago je zopet v novinah. Seve, to ni nič čudnega. Zgodilo se je že prej in se bo zopet prigodilo v prihodnosti. Kar je povzročilo sedaj to govorjenje, je bil počitki spraviti v večna lovišča nekega boga — James M. Ragena po imenu. Njegova obrt je puščanje imenov konjskih dirk in drugih takih stvari. Kateri pozna ta takozvani "racket" ve, ali so bili Italijani v zadnji vojni, katera se je končala pred letom dni, na naši strani, ali so bili naši sovražniki. Je pač danes težko spoznati resnico od neresnice. Ves čas, ko so se Jugoslaviani borili proti nemškim in italijanskim fašistom in preli potoke krvi, so bili menda — saj kot izgleda danes — naši sovražniki. Res čudna so pota naših diplomatov.

Tržaški nadšef Carlo Martotti je ekskomunikiral štiri liste. Ti so: La Coratore, Fronte Unico, Primorski dnevnik in Šolski tednik. To splošno izobčenje velja za vse urednike, dopisnike, uslužbence ter za vse tiste, kateri zastopajo in propagirajo idejo in mnenja teh listov. Nadšef, kateri misli, da je to še vedno srednji vek, je napravil predstavo v tržaški katedrali. Izjavila, da je to obsodbo moral storiti proti "hudičevi kampanji komunističnih Slovencev, katerim pomaga tudi nekaj zapeljanih Italijanov, ki so se pripravili tem komunistom proti interesom svoje lastne domovine."

Sedaj pomislite, kakšna bi bila usoda Slovencev, če bi k temu odločeval Rim. In vendar je bil in je še narod tako veren.

O kakšnih večjih zaključkih velike četvorice v Parizu se v tem času še ne ve. Molotov in Byrnes sta imela več privatnih sestankov, kateri so zanesli nekaj optimizma v to skoro brezupno konferenco. Kajpada, najtežje breme te konference je vprašanje Trsta. Mi vemo kaj zastopata Byrnes in Bevin, ali zadnje čase je francoski delegat Bidault za nekakšen kompromis.

Političen položaj v Evropi Georges Bidault, sedanji francoski predsednik, je končno vendarle sestavil začasni ministarski kabinet. Ali najtežja naloga bo za njih novo izvoljeno skupščino — sestava nove ustave za četrto republiko. Ta ustava mora biti dogovorljena do koncem septembra in gre potem pred francoske volilce. Komunisti in socialisti, kateri skupno posedujejo že ogromno moč, so oboji zastopani v novi vladi.

Tudi v Italiji se je organizirala provizorična republikska vlada. Seve, največje vprašanje za to premagano deželo je vprašanje njenih mej, o katerih zdaj sklep

PRIPOVEDNI DEL

JANEZ SAMOJEV:

Kadar onemijo transmisijske, kadar obmolknejo stroji . . .

(Zapiski iz boja za vsakdanji kruh in dostenjanstvo človeka.)

(Konec.)

"Vaš boj je naš boj! Držite se! Z vami smo!"

Kmetje pa so na vozovih pripeljali moko in druga živila. Zbrali so jo po vseh. In so govorili:

"Držite se! Mi smo eno. Delavci in kmetje. Vaša zmaga je naša zmaga!"

Že nekaj dni je trajala stavka. Tovarnar je molčal. Stavkujoče delavstvo je stražilo tovarno, zborovalo in — molčalo.

Tovarnar je razposlal delavcem in delavkam pisma:

"Neodgovorni ljudje se igrajo z usodo delavstva. Vrgli so vas v stavko, vzelj vam možnost zaslužka. Pripravljen sem pogajati se z vami, a le, če začnete takoj zopet z delom. Pogajal pa se bom samo z delavel, ne pa z nekakšnim stavkovnim odborom ali z nekakšno strokovno organizacijo. Odločil sem se, da vas pozovem, da pride pojavljajočim na delo. Kdor ne pride na delo, mu odpovedam službo in obrat ustavom. Začetek dela je ob 8. uri zjutraj pojutrjenjem."

S pozdravom Tovarnar.

Pisma je dostavila pošta, ker je predpisano, ker so bila frankirana.

In tedaj so delavci in delavke prihajali — ne v tovarno, nego k stavkovnemu odboru in mu izročali pisma, rekoč:

"Pa mu odgovorite, če hočete!"

Stavkovni odbor je vprašal:

"In vzdrižite?"

"Vzdržimo."

"In ē odpove, kakor grozi?"

"Naj odpove. S tem bo odpoval tudi samemu sebi. Mi smo tovarna."

Bili pa so tudi boječi, ki so se ustrašili.

"Pojdimo delat!" so govorili.

"Kaj boš silil na delo," je odgovoril drugi. "Ce jaz ne grem, ko nimam nič, ko imam samo svoje roke, kaj boš silil ti, ko imam vendar hišico in perišče zemlje?"

Neko delavko, ki je siliila na delo, so tovarišice vprašale:

"Si lačna?"

"Sem."

Ponudili so ji štruco kruha, ki jo je dal pek.

"Na, jej, pa se drži kakor mi."

Vzela je kruh in odšla domov.

Mnoge omahljive so odločeni pregorili s štrucami kruha. Mnoge so na cestah ustavljalni, ko so se hoteli ukrasti v tovarno, in jih zavrnili. Odločnost borcev je zlomila omahljivost.

Sklicali so zborovanje. Dvorana je bila polna.

"Neodgovorni", pravi tovarnar v tistih pismih, "se igrajo z usodo delavstva". Mi vti, ki smo

ustavili statve in vretena, smo potem takem neodgovorni. On pa, ki bi nas rad reduciral, ki bi rad sedanjem beraško mezzo še znižal za 30% in nas tako do kosti ožel, pa je 'odgovoren'? Naj pokaze torej to odgovornost in naj podpiše kolektivno pogodbo, ker je to po zakonu, in stroji, statve in vretena se bo do razgibali."

Ko so odhajali z zborovanja, so bili vsi kakor eden.

Okrog tovarne in po glavnih cestah so stale straže. Vztrajno, ponosno, z zavestjo, da se bore za kruh, za svoje človeško dostenjanstvo. Nikdo ni mogel v tovarno. Cez nekaj dni je reklo delavstvo:

"Oblast, sklici pogajanja. Tvoja dolžnost je. Ukaži tovarnarju, da mora spoštovati zakone!"

Tovarnar je čkal, da se na njegova pisma delavstvo odzove. Da bi jih vsaj polovica prisla! Druge pa bo pognal. In tako bo zlomil voljo delavstva, organizacijo in nemoten gospodar bo v tovarni in nad delavstvom.

Ali delavstva ni bilo. Straže so stale, a posebnega dela niso imeli. Delavstva ni bilo. Tuinam je kateri manje odločnih sicer prišel, se skušal nalači splaziti mimo straž, češ, ustavite me vendar. In ko so ga straže ustavile, je bil zadovoljen, če so ga oštete. Nasmehnil se je, zmaljal z rameni, kakor bi hotel reči:

"Hotel sem. Ce ne morem, nisem krv."

Oblast je zaukazala:

"Pogajanja se morajo vršiti ta in ta dan. Zastopniki delavskih zaupnikov, strokovnih organizacij, delavskih zbornic, industrijskih zbornic, Inspekcija dela se jih naj udeleže."

Tovarnar je računal:

"Toliko in toliko imam s to stavko že izgube. Poskusi, da dobim stavkokaze, da razbijem organizacijo in disciplino, se niso posrečili. Ce se stavka nadljuje, bo izguba še večja. Naročila, ki so, se lahko stornirajo. A ce podpisem pogodbo, pa imam toliko in toliko več izdatkov."

Primerjal je:

Izdatki stavke in eventualna izguba narocil je mnogo večja, kakor izdatki, ce podpisem kolektivno pogodbo. In — kaj pada, cisto točno je tudi ne bom izpolnil. Eh, ta oblast?... Zakaj, Donnerwetter, je uzakojen tak ničvreden Obrtni zakon? Kaj je bil potreben tisti Zakon o zaščiti delavcev? Saj so itak zavarovani, če imajo

delo. Kako nerazumljiva je oblast?! — In se ti obratni zaupniki? Kakor da je tovarna last delavcev. Jaz sem jo postavil, jaz jo financiram. Kdor noče delati, kakor ga plačam, naj gre. Kakšna pravica pa je, da moram podpisati kolektivno pogodbo, ko je vendar delovnih moči na preteg in za vsako ceno?"

Popraskal se je po glavi in nejevolja je bila v njegovih očeh.

"Naj bo, če že ni drugače. Povedal jim pa bom svoje. Morda se bo dal vsaj zastopnik oblasti — zastopnik industrije bo itak na moji strani — in še kateri kaj drugače prepričati in bo videl, da se mi prav za prav godi krivica, ko sem vendar največji davkoplacičevalc v občini, da sem dobrotnik javnega življenja, ki zaposluje delavstvo v tej občini."

Ko so sedli k zeleni mizi, je razgrnil tovarnarski papirje.

"Gospoda," je rekel, "stavka je bila neupravičena. Ljudje so se dali naščuvati od neodgovornih, protidržavnih elementov. Ni res, da znašajo zasluzki, kakor trdijo, v dvanajstih delovnih dneh 130.— do 150.— dinarjev, temveč znašajo 220.— do 280.— dinarjev. Prosim, tu so knjige, poglejte!"

Inspektor dela je pogledal. Pogledali so tudi zastopniki delavstva:

Res... V-knjigah stoji vknjeno: 220.—, 240.—, 280.—.

Spgledali so se. Tedaj pa je privilekel tajnik strokovne organizacije iz žepa kup mezdnih listkov. Razgrnil jih je in rekел:

"Prosim... Katere številke so resnične? Tiste v blagajniški knjigi ali pa te na mezdnih listkih. S temi listki so dobili delaveči plačano mezzo v znesku, kakor je zapisano na mezdnih listkih."

Tovarnar je nekoliko pobledel. Inspektor dela je gledal mezdne listke. Delavski zastopniki so gledali tovarnarju v oči in njih obrazu so bili izzivajoči, kakor bi govorili:

"Poskuski še kaj, gospod, da se bo videla še kakšna laž!"

Inspektor dela je rekел:

"Gospod tovarnar! Črno na belejem je tu zapisano, da je povprečen dnevni zasluzek najmanj Din. 9.—, največji pa Din. 16.— po odbitkih... Gotovo mora biti v vaših blagajniških knjigah računska napaka, ali pa, ne zamerite, zaslisište in prekontrolirajte knjigovodjo, se jo pojasni, na kakšen način je nastala ta razlika."

Tajnik strokovne organizacije je rekel:

"Kaj bomo, gospodje, hodili z rokavicami okrog mize. Tako je: Te blagajniške knjige so načašč tako napisane, češ, morda da doba zaupnika in oblasti je nekako premotiti... Mezdni listki govore resnico. Kakor dela se gospod tovarnar zdaj tu, tako dela v tovarni z vsako pritožbo ali z zahtevo delavstva. Da se temu naredi konec — delavec je tudi človek in državljan — naj se postavi zakonita baza, to je, podpiše naj kolektivno pogodbo, ki je bila že predložena pred nekaj meseci."

Napeto je bilo ozračje pri zeleni mizi. Mrki, resni obrazi delavskih zaupnikov pa so bili tako odločni, da je inspektor dela porinil pred tovarnarja kolek-

...

Tajnik strokovne organizacije je rekel:

"Kaj bomo, gospodje, hodili z rokavicami okrog mize. Tako je: Te blagajniške knjige so načašč tako napisane, češ, morda da doba zaupnika in oblasti je nekako premotiti... Mezdni listki govore resnico. Kakor dela se gospod tovarnar zdaj tu, tako dela v tovarni z vsako pritožbo ali z zahtevo delavstva. Da se temu naredi konec — delavec je tudi človek in državljan — naj se postavi zakonita baza, to je, podpiše naj kolektivno pogodbo, ki je bila že predložena pred nekaj meseci."

Napeto je bilo ozračje pri zeleni mizi. Mrki, resni obrazi delavskih zaupnikov pa so bili tako odločni, da je inspektor dela porinil pred tovarnarja kolek-

...

Tudi njena mati je že preminala. Bila je napredna ženska, a njena glavna skrb je bila, kako vzgojevati veliko družino. Leta 1930 je šla naša sedanja

upravnica Ann Beniger pod okriljem izletniške akcije SNPJ v staru kraj. Zelela je videti, kakšen sploh je. Kajti ko je prišla sem, je bila še v detinskih letih. Tam je bila na tistem obisku štiri mesece.

Obiskala je svoj rojstni kraj in sorodnike ter potovala poleg po Jugoslaviji tudi v Avstriji, Italiji in Franciji.

V Chicagu se je poročila z Louisom Benigerjem, ki je prvi pomočni urednik Prosvete. On je nam vsem dobro znan, ker prvič je že dolgo urednik, družič vsled urejevanja angleške sekcije v Prosveti in pa urejevanja Mladinskega lista (sedaj Voice of Youth).

Imata hčerko Myro, ki je že v višji šoli. Dobra igralka na klavir in v tej umetnosti že sama poučuje.

Ann Beniger je ena izmed ustanovnih organizatorjev društva Pioneer št. 559. SNPJ, ki je sedaj največje v SNPJ. To je bilo tudi prvo angleško poslujanje, mladinsko društvo v tej jednoti. V društvu je imela potem različne urade. Sedaj je Ann blagajnica in pa v nadzornem odboru federacije SNPJ za čiščaško okrožje.

Bila je pevka mešanega zborja "Save" precej let.

Ko smo imeli v JSZ mladini-

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

Slovenija se zahvaljuje za otroško bolnico

Tajništvo SANSA je sprejelo iz Ljubljane dne 19. junija naslednje pismo od predsedstva Vlade ljudske republike Slovenije, v katerem se glavni sekretar dr. Danilo Dougan v imenu slovenskega ljudstva zahvaljuje slovenskim rojakom v Ameriki za ustanovitev fonda za otroško bolnico v Sloveniji:

Vlada ljudske Republike Slovenije

Ljubljana, dne 6. maja 1946.

Predsedstvo

št. 969-1-46

Slovenski Ameriški Narodni Svet, 3935 West 26th Street, Chicago 23, Illinois.

Predsedstvo Vlade ljudske Republike Slovenije je zadoščenjem vzel na znanje Vaš dopis z dne 23. 2., s katerim ste nam sporočili, da je Slovenski Ameriški Narodni Svet ustanovil fond za zgraditev mladinske bolnice v Sloveniji. To Vašo akcijo smatramo kot dokaz povezanosti naših slovenskih rojakov v Ameriki s svojo ožjo domovino in kot važen doprinos obnovi naše porušene dežele, zlasti pa k obnovi naših zdravstvenih ustanov.

O Vaši akciji smo obvestili ministrstvo za narodno zdravje Ljudske Republike Slovenije z naročilom, naj nemudoma prouči vse možnosti za zgraditev mladinske bolnice in stopi v stik s tov. dr. Neubauerjem, čim se isti vrne iz Amerike.

Izvolite v imenu slovenskega ljudstva sprejeti zahvalo za Vaše patriotsko in človekoljubno dejavnost.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

(Pečat) Generalni sekretar:

(Podpis) Dr. Danilo Dougan.

Dr. Robert Neubauer, član delegacije Jugoslovanskega rdečega križa, ki se je nahajala v Zed. državah od decembra leta, je sedaj na poti v staro domovino. Pred svojim odhodom je obljubil tajniku SANSA, da bo takoj po povratku v domovino povzel potrebne korake pri ministrstvu za narodno zdravje za ureditev načrtov za nameravano otroško bolnico. Dr. Neubauer je že iz Amerike obvestil ministrstvo za narodno zdravje pri slovenski vladi, da se pripravijo prednacrte za ta zdravstveni projekt, ki so ga obljubili zgraditi Slovenci iz Amerike.

Zgorajšnja izjava predsedstva slovenske vlade jasno priča, da bo zgraditev otroške bolnice "važen doprinos k obnovi naše porušene dežele, zlasti pa k obnovi naših zdravstvenih ustanov."

Kako pa naš sklad napreduje? Šesti seznam prispevkov, ki je bil ravnokar razposlan in ki vsebuje vse darove prejete med 23. majem in 15. junijem, prikazuje v fondu skupno vsoto \$93,287.53. Toda ob času pisanih teh vrstic (20. junija) smo prejeli še nadaljnje \$4,287.79 in vsota je poškocila na \$97,430.32. Kmalu bomo torej dosegli dve tretjini postavljenne kvote.

Izmed vseh slovenskih naselbin se je do danes najbolj sijajno odzvala slovenska metropola v Ameriki — Cleveland. SANSA-ove podružnice št. 39, 48 in 106 ter Progresivne Slovenke so prekoracile svojo pravno kvoto \$30,000 za \$10,000 in so kvoto zvišale na \$50,000. S tem kolikrom je naš Cleveland prevzel odgovornost za eno tretjino sku-

pne kvote \$150,000. Lep je odziv tudi iz nekaterih drugih naselbin — iz Brooklyna, Detroita, Indianapolisa, Chicaga, iz zapadne Pensylvanije itd. Naš apel se je odzvalo veliko število podpornih društev, zlasti prednjičjo društva SNPJ, ABZ, in druga društva, ki so naklonjena SANSA in pripravljajo po svoji možnosti pomagati svoji stari domovini. Društva, ki se še niso odzvala in pa ona, ki bi lahko zvišala svoje prispevke, so vabljeni, da se pridružijo veliki brigadi onih organizacij, društev, klubov, narodnih domov in mnogim posameznikom, ki so prispevali po \$100 ali več.

Mnogo naših društev je že priredilo veselice, zabave, kartne partie in podobne priredebe in poklonilo čisti prebitek v sklad otroške bolnice. Priporočljivo bi bilo, da jih v tem oziru posnemajo še druga društva in organizirane skupine. Razveseljivo je tudi dejstvo, da se tu di naša to rojena mladina pričela zanimati za svoje nepoznane mladinske rojačke v Sloveniji in pričela zbirati denarne prispevke. Pri tem se zlasti odlikujejo mladinski krožki SNPJ v Power Pointu, Ohio, v Chicagu ter v Sharonu, Pa.

Na Spominski dan se je vrnil v avditorij Slovenskega narodnega doma na St. Clairju v Clevelandu sijajni koncert v prid sklada za otroško bolnico. Nastopili so pevski zbori Glasbenice, Zarje ter Planine iz Maple Heights ter nudili zavedenemu občinstvu, ki je napolnilo veliki avditorij, več ur izbornega petja. Dosezen je bil velik uspeh v vseh ozirih.

Podoben uspeh je bil dosegzen tudi na proslavi prve obletnice osvobodenja Slovenije, ki so jo praznovale skupne podružnice SANSA v Chicagu dne 12. maja. Tudi prireditev SANSA v Detroitu dne 19. maja je izpala zelo uspešno. Podrobnosti o drugih sličnih priredbah, ki so se vrstile po drugih naselbinah v maju in juniju, nam sicer niso znane, sodimo pa lahko po prejetih vstopah, da v primeri z omenjenimi niso zaostajale.

Pevski zbor France Prešeren iz Chicaga prireja dne 29. julija piknik v Willow Springs v korist otroške bolnice. V Pittsburghu bodo praznovali naši rojci iz zapadne Pensylvanije Slovenki dan dne 3. avgusta. Ves prebitek je namenjen skladu otroške bolnice.

Slovenski ameriški narodni svet apelira še na druge naselbine, da organizirajo piknike, veselice in koncerte v korist SANSOvega fonda za bolnišnico v Sloveniji. Obenem pa pozivamo posebno naše podružnice, ki se niso izvedle sistematične kampanje med našimi rojaki v svojih naselbinah, da se dobro organizirajo in kampanjo uspešno izvedejo. Če se vsi zavzemamo in podvzemo v podvzemo svojo akcijo tako energično, kot so storili naši aktivni Clevelandčani, ne bo vzel dolgo, da dosegemo našo kvoto in jo celo prekoračimo.

Naše prizadevanje za doseganje najmanj \$150,000 za zgradbo otroške bolnice v Sloveniji nima političnega značaja, temveč je izključno nepristransko in človekoljubno. Vsled tega bi se med ameriškimi Slovenci ne

smelo najti Nedajeničev, zlasti med onimi, ki vsled razlikovanja v politični ideologiji poglobljajo na humanitarno in krščansko geslo: Ljubi svojega bližnjega kot samega sebe! Sansa ne zbirajo teh prispevkov za svoje koristi, temveč za korist nedolžnih in zdravja potrebnih slovenskih otrok, ki nas ne vprašajo kakšne barve smo, temveč samo prosijo naše pomoči. Zgoraj objavljeno pismo od slovenske vlade vam je dokaz, kako potrebita in važna je smatrana naša akcija pri predstavnikih slovenskega naroda.

BRZOJAVI GLEDE TRSTA

Odziv na SANSAv apel, da naša društva, organizacije in posamezniki odpremijo čim več telegramov na predsednika Trumana in državnega tajnika Byrnesa med 5. in 12. junijem, je bil zelo zadovoljiv. Vsak dan prihajajo v naš-urad prepisi poslanih brzojavov ali pa priporočenih pisem, v katerih so naši ameriški Slovenci urgirali ameriško vlado, da se pri sklepjanju pogovorje za mirovno pogodbo med zavezinci in Italijo upoštevajo pravične zahteve Jugoslavije ter da se Julijsko Krajina s Trstom vred prisodi Jugoslaviji.

Vse one, ki so poslali take telegrame in pisma, prosimo, da sporočijo v SANSAv urad vsebino; to velja tudi za društva in posameznike, ki niso priključeni SANSAu, in za one, ki se še niso prijavili. Vsebine teh brzojavov in pisem sicer ne bomo objavili, kajti jih je preveč želimo pa sestaviti čim bolj natančen seznam in število organizacij, društev in posameznikov, ki so v tej važni urti moralno prisločili Jugoslaviji na pomoč. Vsekakor bo naše brate in sestre v stari domovini zanimalo, kaj smo mi v Ameriki napravili, da se urešnijo tisočletne težnje slovenskega naroda za Zedinjeni Slovenijo. Kdor še nai sporoči takoj.

Citatelje te kolone opozarjam, da prečitajo klasično pismo, ki ga je glede tržaškega vprašanja pisal državnemu tajniku Byrnesu SANSAv častni predsednik Louis Adamič. Prečitajte ga še, enkrat, nato pa malo premislite. Ali se vam ne zdi, da je Adamič posegel v jedro problema, ki ne krije samo pravne zahteve Jugoslavije, temveč tudi Amerike same in njenih odnosa napram mednarodnim intrigam, ki bi nam znale mesto trajnega miru privesti novo krvavo vojno?

SANSAv "Spomenica" državnemu departmantu o istem predmetu bo objavljena prihodnji teden.

Mirko G. Kuhel, tajnik.

Mednarodna ženska konferenca v Avstraliji

Canberra, Avstralija, 12. junija. — ONA — Avstralski ženski odbor za čarter je posjal predstavnici ženskih organizacij Zedinjenih držav Amerike, Rusije, Velike Britanije, Kine, Francije in Indije povabilo na konferenco, ki se ima začeti v Sidneyu prvi teden meseca avgusta. Avstralska vlada v Canberra je povabilo odobrila in podprtla.

Slična ženska konferenca je

bila sklicana v Sidneyu v novembra leta 1943 in je zaključila svoje seje s sprejetjem rezolucije, ki je očrtala naloge ženskih organizacij v povojni dobi.

Merchant Shippers Assn. 1858 S. WESTERN AVE. CHESAPEAKE 2626

DIE MAKERS

EXPERIENCED ON SMALL DIES
GOOD PAY — STEADY

2nd FLOOR

1018 SOUTH WABASH

Phone HARRISON 8522

DISHWASHER

For Saturdays and Sundays
85c Hour

Call LAWndale 5490 before noon

ZECH LODGE

2519 South Des Plaines

North Riverside, Ill.

WAITRESSES

For Saturdays and Sundays
85c an Hour

Call LAWndale 5490 before noon

ZECH LODGE

2519 South Des Plaines

North Riverside, Ill.

Good Job for a Steady Worker

BEAUTY OPERATOR

5-day week. Pleasant surroundings

Excellent compensation

HELEN'S BEAUTY SHOP

4401 W. MADISON

Phone: MANS. 8988

Not over 60 years of age; light work. Good pay. Steady position.

Good working conditions.

See Delbert Heck

DAYLIGHT SCREEN, Inc.

2711 N. Pulaski

Ask for Md. Delbert Heck

Strong Freight Elevator Man

Can be young or medium age

STEADY — GOOD PAY

Good Working Conditions

Chicago Cycle Supply Co.

224 North Desplaines St.

Examiner

For finished cleaning. Excellent salary. Good hours. Permanent

Apply now

Parnell Cleaners & Dyers

510 W. 31st St. Phone VIC. 2510

Wonderful opportunity in small company near W. Side. Good hrs.

Pleasant working cond. in a permanent position.

Paid vacation.

Highest salary. Apply immediately

Mr. EDWIN SITTLER, 18 N. Ada St. or phone Seelye 4616

STENOGRAFHER

Wonderful opportunity in small company near W. Side. Good hrs.

Pleasant working cond. in a permanent position.

Paid vacation.

Highest salary. Apply immediately

Mr. EDWIN SITTLER, 18 N. Ada St. or phone Seelye 4616

HAND FINISHER — PINKERS

Highest Pay

Steady Work

MOUNTAIN HOME SPORTWEAR

223 West Jackson Blvd.

EXPERIENCED

SHOE MAKER

STEADY — GOOD WAGES

1609 EAST 67TH STREET

DORCHESTER 8168

NEEDED IMMEDIATELY

CABINET MAKERS

Good pay for beginners

Plenty of overtime

ANTON SZUMNY & SONS

2130 West Fulton

TYPIST

For light billing and clerical work

Some switchboard experience preferred.

— 5 day week

3124 South Shields Ave.

Calumet 2777

EXPERIENCED

SHOE MAKER

STEADY — GOOD WAGES

1609 EAST 67TH STREET

PROLETAREC

PROFITS FIRST

During every major strike there is a heavy-handed clamor by editorialists and columnists for the capitalist papers demanding that labor show some sense of responsibility. In shaken tones they demand that labor take the lead in "promoting industrial peace through industrial statesmanship."

The latest to join the ranks is Dorothy Thompson, the syndicated columnist. Particularly disturbed over the settlement which the United Mine Workers were able to obtain from the government, Miss Thompson is frightened by the fact that the miners have earned the right to appoint their own committees to examine the safety conditions of the mines, and that they are to direct the disbursement of their own welfare fund. This strikes Miss Thompson as a form of syndicalist-fascism, or at least the early stages of the disease, especially since the agreement was made with the government.

What makes the views of Miss Thompson suspect is their belatedness. She fails to see that strikes are a symptom of the industrial ills of capitalism. A strike, such as that of the country's miners, is based on long years of poverty, of exploitation, of living under the wage slavery of a coarse gang of capitalists, beside whom John L. Lewis appears as a diffident scholar. A strike is based on the simple fact that under capitalism, every labor gain must be accompanied by the threat of the removal of labor power of the workers. But Miss Thompson sees only John L. Lewis stalking across the land.

Although one hears about the stubbornness of the miners, it is not likely that they would have turned down the mine owners' attempts to install modern safety devices, to build model towns, to provide decent food at fair prices in company stores. In the long years when none of these contributions were forthcoming from the mine owners—when as a matter of fact the miners were under increasing attack from their powerful bosses—Miss Thompson and her colleagues were silent about the miners and the mines.

And if Miss Thompson, who is not unsympathetic to human want, was silent, one could hardly expect action from the mine owners, who are profiteers first.

Capitalism creates the conditions which make it necessary for workers to strike against injustice. An economic system based on the worker's right to the full fruit of his labor would eliminate these conditions. It is unlikely that anything less will.—The (Socialist) Call.

A WELCOME FORECAST

The forecast of G. A. Lamb, assistant U. S. Bureau of Mines director, of a market of at least 500,000,000 tons of bituminous coal a year for the next fifteen years is welcome news to the industry.

Lamb has based his forecast on a study of conditions and more favorable markets which he expects to be developed soon.

Coal men in general will welcome this information and strive to make it come true.—The Progressive Miner.

Statistics show that the tobacco manufacturing companies made profits of over \$154,000,000 last year, and since their production is increasing this year, their profits will be greater than ever. Fifty-eight per cent of all tobacco workers receive less than 65¢ per hour. Certainly the tobacco corporations can well afford a wage increase.—Cigar Makers' Official Journal.

WHY SHOULD WORKERS DEPEND UPON ANY MERE INDIVIDUAL?

By RAYMOND HOFSES, Editor, Reading Labor Advocate

"THE FAULT LIES far less in men than in the system," wrote Norman Thomas the other day in an analysis of the failure of price control.

Now I think so highly of that sentence that I'm wondering whether it should not replace "Workers of the World Unite" as the slogan of Socialism. Thomas' succinct statement contributes to understanding, while the exhortation of Marx which still quickens the hearts of veteran Socialists is an appeal to action. And it occurs to me that action without understanding, however well-intentioned, may be productive of some sorry consequences.

WHENEVER I HEAR or read an attack upon "greedy" capitalists, or upon politicians who, having been elected as defenders of the system, do whatever is necessary to make the private-enterprise economy work, I think the words that Norman Thomas wrote. Of course, I don't express the idea quite so well. What I say is "nuts!" But the thought behind my in-elegant comment is the same.

Why should workers, with all their numbers depend upon any mere individual to do something for them when they could do everything for themselves? It's not the man; it's the system.

IT'S HIGH TIME that people understand that. Not only current rising prices, but all of the events and conditions which men and women bewail as evils are either the results of the private-profit system or necessary to its continued existence.

And if this generation doesn't like the results or find the preservation of capitalism too costly then they'd better inaugurate another system as quickly as possible and with all the intelligence they can muster. Crying out saying "ouch" and calling names isn't going to help.

THE SYSTEM WHEREBY we humans have been and still are getting our food, clothing and shelter is based upon the proposition that—

The means of production and distribution; namely, natural resources and important industries, shall be privately owned.

And that—

THE MARCH OF LABOR

IN THE WIND

From THE NATION

MEMORANDUM for Foreign Ministers, found on an old parimutuel ticket: Peace Harbor, End of Strife, and Clean Slate finished one-two-three in the first race at Belmont on May 25.

A NOTICE published by His Majesty's Customs for the benefit of tourists entering the British Isles lists under articles absolutely prohibited for import: foreign reprints of copyrighted works, prepared opium, hashish, Benzoyl-morphine and muskrats.

AN ADVERTISEMENT in the Grand Rapids, Michigan, Press exhorts us: "Jesus said: 'Render unto Caesar (government) the things that are Caesar's and to God the things that are God's...'... This truth spoken by our Lord reveals that government has limited functions to perform.... People are being deceived by false socialist doctrines... and believe that government should administer relief to the needy—should take care of needy sick—should educate children in government-owned and administered public schools—should insure loans, savings deposits, incomes... True Christians will repudiate these things and oppose these socialistic errors... Back to the Bible for a Rebirth of Capitalism."

REPENTING AT LEISURE? We regret to report that the Association of Los Alamos Scientists, an organization of atomic scientists who ought to know how things are shaping up, now officially identifies itself by its initials—ALAS.

WE ARE NOT, as an ordinary thing, partial to epitaphs, but if we were, this would be our favorite. It's an inscription on a Roman tomb, quoted in Dr. Alexander A. Bogomolets's book, "The Prolongation of Life."

To Aesculapius and to Health L. Claudius Hermipp who lived one hundred and fifteen years and five days with the aid of the breath of young women, to the surprise of physicians. Lead your life accordingly.

But watch out for those last five days—they're going to be tough.

VARIATIONS ON A THEME from the Congressional Record: RCA Victor has just released a phonograph record with music from the score of "The Lost Weekend" on one side and "The Missouri Waltz" on the other.

Our Fantastic Housing Situation

Monsignor John O'Grady, chief of Catholic charities in this country, has a disarming smile, an alluring touch of Irish brogue and a knowledge of economics seldom found among the alleged "experts"—amateur or professional.

He attended a housing conference in Des Moines some time ago and declared that the entire country should share "the increased cost of building houses for veterans, just as it shared the cost of the war."

That is, instead of lifting the ceiling price on houses, Uncle Sam would put up the difference between a fair price and the inflated price. If this isn't done, said Father O'Grady, the veteran will shoulder the entire added cost, with the result that when the supply of houses increases, he "will find himself with a \$4,000 house, while he is paying service charges on a \$6,000 house and before long he may find the house is about to be sold over his head."

Father O'Grady made the wise observation that no person earning \$2,000, or less, can afford to pay more than \$33 a month for a home, and he emphasized that it was practically impossible to get a home for any such price anywhere in the United States.

What makes this statement appalling is that right now half our people are earning \$2,000 a year or less. That means that Americans can't even rent a home, and, of course, it's ridiculous to say they can buy one.

What sort of a crazy world is this when in the richest country on the globe millions of citizens—hard-working, decent citizens—can neither buy nor rent the kind of home an American should occupy?—Labor.

The OPA on May 28 announced a 17% retail price increase on scrap chewing tobacco. Congressman John "Cheap Juice" Rankin of Mississippi commented in the House: "Ptoooie!"

HOW TO CRACK THE COTTON BLOC

The "cotton bloc" in Congress is responsible for most of our domestic troubles. It is composed of the reactionary southern Democrats who team up with the equally reactionary northern Republicans to destroy the living standards of the American people.

Naturally, the Republicans must bear the bulk of the blame because they are more numerous. But without the cotton senators and congressmen, they would be only a noisy, dangerous minority.

The "cotton bloc" supplies the votes the Republicans need to kill legislation promoting full employment, higher wages, social security and public health.

It also supplies the votes the Republicans need to pass legislation restricting labor, removing price control, and reducing taxes for large corporations. Such legislation reduces living standards by reducing the purchasing power of the workers' wages.

The "cotton bloc" is interested chiefly in higher prices for cotton, even though that means higher prices for shirts, dresses, underwear, socks and other articles of wearing apparel.

When Economic Stabilizer Chester Bowles restricted speculation in cotton, the southern congressmen attacked him and the whole price control program in retaliation. They are demanding inflation in cotton, even if it means inflation in everything.

The public can go naked while warehouses bulge with cotton being hoarded for higher prices, for all the "cotton bloc" cares.

The southerners in Congress, interested primarily in perpetuating the plantation-slave economy of the South, think that the public is helpless.

But it is not. It can strike back with devastating force. How? By simply boycotting cotton goods.

You can buy rayon underwear; rayon, nylon, silk or wool socks and shirts. You can reject articles made of cotton, even insisting on automobile tires made with rayon instead of cotton thread. Such tires wear longer and are safer.

If the public becomes cotton-conscious and refuses to buy anything made of cotton, the prices of cotton will tumble and the power of the "cotton bloc" in Congress will be broken. Many of them may be defeated for re-election because of the penalty their arrogance brought upon the South.

Labor can do this job by mobilizing its economic strength and diverting its buying power to cotton substitutes with which the market will soon be loaded.

"Patronize your friends," is the key to the success of the union label. And there is no union label on the cotton congressmen. They are apostles of the open shop.

You can beat them if you make the simple resolution and tell it to your friends:

DON'T BUY COTTON!—The International Teamster.

Static Statistics Move A Little

The static Bureau of Labor Statistics has finally stepped off of dead center long enough to admit that the cost of most of the necessities the average family buys has risen over 50 percent since the war started in Europe.

It still maintains the old fallacy, however, that the price index is only 30.9 percent higher now than the 1935-39 average. The mystery is how it can reconcile that figure with the fact that the cost of living, according to its own estimate, has risen three percent in the last year. It also admits that from mid-March to mid-April the cost of food went up 1.1 percent—and remember that does not take in black market prices although most of America today is buying off the black market, where there is no limit to the price but food at least is plentiful.

The cut in the size of bread loaves shot the price of bread up 4.8 percent—if you can find bread.

Maybe we ought to ask South America to put on a drive to start feeding us.—United Mine Workers Journal.

Russia is to place all persons 100 years old or older under Government medical supervision. At last a public health plan that might just conceivably meet the approval of the American Medical Association! —From The St. Louis Post-Dispatch.

"All I get on this radio," complained the farmer, "is speeches by Bilbo, speeches by the NAM, speeches by Kaltenborn, speeches..."

"No wonder," interrupted his neighbor. "You have the aerial strung from the outhouse to the windmill and back. What do you expect to get?"—John Paine for Federated Press.

NETWORKS WAXED FAT IN WAR YEARS 1940-45

Money paid to the "four major networks" by advertising "sponsors" of radio programs rose rapidly and steadily from \$71,919,000 in 1940 to \$128,533,000 in 1945, the Federal Communications Commission reported.

These huge and growing revenues, an F. C. C. spokesman said, prove that the radio "chains" could well afford to give more time to "public service" broadcasts and less to commercial programs.

The networks are National, Columbia, Mutual and American. During 1945, they added 22 radio stations to their chains making their control of broadcasting even more complete than it was before.

Army spokesmen revealed to the American College of Physicians at Philadelphia that a new vaccine developed during the war gives protected persons a nine-to-one chance to escape influenza.

Dr. Selman A. Waksman, discoverer of the "wonder" drug, streptomycin, told a Pittsburgh gathering that the common cold, which piles up a terrific toll of misery and economic loss, will soon be shackled by science.

Those in charge have discovered that when these unfortunates are given a chance to rest for a little while, and to eat decent food regularly, they come back to health and strength in amazing fashion.

British industry is so pleased with the results of this "experiment" that it contemplates developing it on a much larger scale.

Now will someone please tell us what is the fundamental difference between this "experiment" of British industrialists and what John L. Lewis and his coal miners suggest should be done in this country?

At the moment, the only difference we can see is that Mr. Lewis

wants the union, not the bosses, to direct the experiment. In both cases, the bosses would pay the bill. The big thing is the principle British industrialists are recognizing—that industry is responsible for the rehabilitation of the human beings who have been "worn out" in its service.—Labor.

SCOURGES BEING BROUGHT UNDER CONTROL

Just about the most important news of the week came from gatherings of scientists. It held out hope that two of mankind's worst scourges are being brought under control.

Army spokesmen revealed to the American College of Physicians at Philadelphia that a new vaccine developed during the war gives protected persons a nine-to-one chance to escape influenza.

Dr. Selman A. Waksman, discoverer of the "wonder" drug, streptomycin, told a Pittsburgh gathering that the common cold, which piles up a terrific toll of misery and economic loss, will soon be shackled by science.

Dr. Waksman went further and predicted that the "day is not far off when both infantile paralysis and tuberculosis will be brought under practical control."

From the standpoint of suffering humanity, either accomplishment would rank higher than the developments of the atomic bomb.—Labor.

Letter to the Wisconsin Industrial Commission from a widow who was entitled to an award because of the death of her husband: "I am having so much trouble in trying to collect the money that I sometimes almost wish I had my husband back." — From Brewery Worker.